

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

4. De scientia subalternata, & subalternante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

minatum ad actum oppositum & incompatibilem cū actu scientiæ: sed hæc ratio nō vtget: ergo vere habitus opinionis: & idem est de habitu fidei, est compatibilis connaturaliter cum habitu & actu scientiæ. Probat minor, quia naturaliter solet fieri, & de facto necessario fit, vt aliquis simul habeat principium actuum oppositorum, & simul cum vno actu ex oppositis principium alterius actus oppositi. Nam vnusquisque hominum habet voluntatem, quæ est principium amoris & odii, & habet eandem voluntatē simul cū amore aliquando, & aliquando simul cum odio. Deinde aliquis potest habere habitum determinatum ad vnum actum, v.g. temperantiæ simul cum vno actu intemperantiæ; imo & simul cum habitu intemperantiæ in aliquo gradu.

Confirmatur hoc, quia magis videntur incompatibiles actus temperantiæ, & intemperantiæ, quam actus fidei & scientiæ: ergo si principia istorum actuum possint esse simul, & quodlibet ex illis cū actu alterius, poterit habitus scientiæ esse simul & cum habitu, & cum actu opinionis. Probat antecedens, quia actus temperantiæ est nolle intemperate viuere, & actus intemperantiæ est velle intemperate viuere, sed velle, & nolle, absolute aliquod obiectum sunt magis incompatibilia, & opposita, quam duo quicunque assensus, quibus iudicatur conclusio aliqua esse absolute vera; aut saltem, quod nobis sufficit, certum est quod assensus scientificus, & opinionis non possint esse magis incompatibiles, quam isti duo actus volendi, & nolendi.

58. *Obijciunt pro Complutensibus:* Habitus & actus versantur circa idem obiectum, & habent eandem rationem formalem attingendi illud: ergo si actus repugnant, & habitus repugnabunt.

Respondetur primo, si hoc argumentum valeret, sequeretur quod habitus scientificus, & actus opinionis essent incompatibiles contra Aduersarios, & omnes.

Respondetur secundo, negando consequentiam, quia alias habitus temperantiæ, & intemperantiæ non possent esse simul in vllis gradibus, contra experientiam, & etiam Aduersarios. Per quod patet etiam ad confirmationem quam iidē Authores adducunt, nec necesse est hic proponere.

Obijciunt secundo: Ideo nigredo, & albedo connaturaliter sunt incompatibiles in eodem subiecto, quia nata sunt causare effectus incompatibiles, vt disgregare, & congregare visum: ergo quandoquidem habitus scientiæ, & opinionis sint nati causare actus incompatibiles, debent dici esse incompatibiles.

Respondetur, hoc argumentum esse ad oppositum, quia albedo, & nigredo possunt esse simul in gradibus remissis, licet non possint in summo: ergo similiter habitus scientiæ, & opinionis possent esse simul in gradibus remissis, quod sufficit nobis, quamuis non possent esse simul in gradibus intensis.

59. Deinde, quamuis albedo, & nigredo nō possent esse simul vlla ratione, non esset idem de ipsis dicendum atque de habitibus, de quibus agimus; quia cum albedo non possit applicari ad suū effectū, quin nigredo applicaretur necessario ad suū, nec sit vlla ratio, cur vna potius haberet effectū quam altera, & vtriusque effectus sint incompatibiles, omnino connaturaliter exigitur destructio vnius ad positionē alterius, quia nisi destrueretur altera ex illis, vel neutra haberet effectū, vel certe vna ex ipsis nō posset habere, & sic superflue, cōseruarentur in rerū natura. Sed positis duobus habitibus scientiæ, & opinionis eiusdem conclusionis simul in eodem intellectu, posset applicari vnus habitus ad suū effectum sine eo, quod alter applicaretur: posset enim proponi medium demonstratiuum, non proposito medio probabili, & cōtra; vnde vterque suo tempore posset habere suū effectum, nec vnus impeditet alterum, nec vltus ex illis superflue cōseruaretur.

QVÆSTIO IV.

De scientia subalternante, & subalternata.

60. Communiter tenent Authores aliquas scientias dari, quæ sunt subalternantes, aliquas subalter-

natas, & aliquas etiam, quæ nec sint subalternantes, nec subalternata. Vt hoc autem intelligatur, oportet hic examinare, quid sit *scientia subalternans*, & quid *subalternata*; cognita vero harum scientiarum ratione, facile erit cognoscere quid sit scientia, quæ nec sit subalternans, nec subalternata.

Itaque *scientia subalternans* est sine dubio scientia habens aliam scientiam sibi aliqua speciali ratione subordinatam, & à se dependentem: & *scientia subalternata* est scientia illa, quæ alteri scientiæ subordinatur, & est ab ipsa dependens illa speciali ratione: quia vero pluribus modis scientia aliqua alicui subordinari potest, hinc pluribus modis potest dici subalternata, quos propterea modos hic breuiter proponemus.

Primo modo posset dici vna scientia subalternata, & subiecta alteri, ex eo, quod obiectum ipsius esset contentum sub obiecto alterius, sicut quodlibet ens particulare continetur sub ente vt sic; & hoc modo Physica esset subalternata Metaphysicæ, & vna pars vnius scientiæ alteri scientiæ. Hæc reuera subalternatio & subiectio est valde impropria, quamuis enim obiectum vnius scientiæ sit contentum sub obiecto alterius, tamen non inde sequitur vnam ex illis scientiis proprie subiecti aut subalternari alteri, nisi præterea ipsamet scientia ab altera scientia aliquantulum dependeat: vnde quandoquidem Physica, quæ est scientia de corpore naturali, haberi possit absque Metaphysica, nec ab hac vlla particulari ratione dependeat, non potest dici, nisi improprie huic subalternari aut subiecti.

Secundo modo posset dici vnam scientiam alteri subalternari ex eo, quod ipsi famuletur, & inseruiat: sic ars frænfactoria subalternatur equestri: & hæc sane subalternatio est multo propior quam prima, quia in ipsa, mer scientiis reperitur aliqua connexio secundum se.

Tertio modo subalternari potest dici scientia scientiæ, quando vna scientia dependet ab vna vel pluribus præmissis cognitis per illam aliam scientiam, vt v.g. Medicina ad concludendam aliquam conclusionem suam, nempe quod contrariis contraria sint curanda, dependet ab hac præmissa, quæ cognoscitur in Physica, quod contraria se mutuo expellant ab eodem subiecto.

Quarto potest dici quod subalternetur vna scientia alteri, quando vna scientia considerat obiectum alterius scientiæ, sub aliqua tamen ratione accidentali: sic Perspectiua dicitur subalternari Geometriæ, quia vtraque considerat lineam, sed hæc secundum se considerat lineam, Perspectiua vero considerat illam, vt visualis est. At hæc etiam subalternatio esset impropria, sicut prima, nisi esset dependentia aliqua in scientia, quæ haberetur de ipso secundum se.

Vltimo denique ad perfectissimam subalternationem requirunt Authores communiter tres condiciones. *Prima* est, quod subalternans & subalternata versentur circa idem obiectum. *Secunda*, vt subalternata consideret illud obiectum sub ratione aliqua accidentali. *Tertia*, quod subalternata habeat pro præmissa aliquā conclusionem, quam ipsamet non demonstrat, sed quæ fuit demonstrata in scientia subalternante. Quoties adsunt tres hæc condiciones, habebitur scientia perfectissime subalternata; quoties deerit aliqua ex illis, non habebitur. Nec requiritur alia probatio ad hoc probandum, quam quod authores intelligant communiter nomine scientiæ subalternantis, & subalternatæ, propriissime loquendo, scientias illas, quibus competunt hæc condiciones, quibus etiam in hac acceptione fauet *Philosophus hic*. Solum posset esse difficultas, quomodo scientia subalternata, quandoquidem sit propria scientia, considerare possit obiectum scientiæ subalternantis cum conditione accidentali, quandoquidem obiectum cum tali conditione sit vnum per accidens, de quo non videtur haberi posse scientia proprie dicta.

Sed ad hoc responderi posset ex dictis supra hac disputatione m. 14. posse haberi scientiā de aliquo vno per accidens, licet non strictissimam, nec esse necesse, vt scientia subalternata sit scientia in strictissima acceptione scientiæ.

Variis modis accipitur scientia subalternans, & subalternata.

Cur albedo & nigredo in obiectis incompatibiles magis quam habitus fidei, & opinionis.

Dring

Deinde responderi poterit, quod scientia subalternata, non consideret per se primo & obiectum & conditionem accidentalem, demonstrando aliquam proprietatem de utroque; sed quod agat de obiecto in ordine ad illam conditionem accidentalem, sicut dicitur Physica agere de ente mobili, non quod agat per se primo de corpore, & mobilitate, sed quod agat de corpore in ordine ad mobilitatem.

63. His præmissis de natura scientiæ subalternantis, & subalternatæ, controuersia realis hic examinanda est, an possit aliquis habere scientiam subalternatam sine subalternante, seu an habitus ille, qui inclinaret ad assentiendum conclusioni deductæ ex præmissis, quæ non essent euidentibus, posset habere rationem scientiæ.

Ut hæc res bene intelligatur, aduertendum est, dupliciter posse quem philosophari de scientia subalternata. Primo, vocando scientiam subalternantem, actualem illam cognitionem, quæ habetur de aliqua conclusione cum dependentia actuali à cognitionibus scientificis scientiæ subalternantis; & scientiam habitualement subalternatam, habitum qui acquiritur per tales cognitiones actuales subalternatas & sic dependentes. Secundo, vocando scientiam subalternantem, actualem cognitionem, quæ habetur de conclusione cum dependentia à præmissis demonstrabilibus in scientia subalternata, sed tamen non demonstratis actu, nec cognitio euidentibus ab eo, qui infert ex illis illam conclusionem, & vocando scientiam subalternatam habitualement habitum, qui acquiritur per huiusmodi cognitionem.

CONCLUSIO I.

64. Non potest haberi scientia actualis aut habitualis subalternata, quæ vere scientia rationem habet, absque scientia subalternante. Hæc est Doctoris nostri satis expresse in 3. dist. 24. quæst. 1. num. 18. cum suis, quos sequitur Suarez dist. 1. Metaphysica, Caietanus, Bagnes, Molina 1. parte quæst. 1. art. 2. Aueria quæst. 27. sect. 6. & alij plures contra Capredum q. 1. prologi, conclus. 1. & plurimos Thomistas, quos citat & sequuntur Complutenses hic q. 3. & Ioannes a S. Thoma quæst. 26. art. 3. quibus fauet sanctus Thomas.

Probatur conclusio primo de actuali scientia, quia nulla cognitio actualis, quæ non est certa, & euidentis, potest habere rationem veræ scientiæ: sed cognitio dependens à præmissis non euidentibus, aut certis, non potest esse certa, & euidentis: ergo talis nequit esse vera scientia: sed omnis cognitio actualis subalternata est cognitio dependens à præmissis, quæ non sunt notæ ex terminis, nec cognoscuntur euidentibus, nisi per scientiam subalternantem: ergo nulla talis potest esse scientia absque scientia subalternante.

Probatur secundo, quoad cognitionem habitualement, quia illa habet solum rationem scientiæ habitualis, quæ potest inclinare ad scientiam actualem: sed habitus acquisitus per cognitionem, quæ non est scientia, nequit inclinare ad scientiam: ergo nequit esse scientia habitualis: at omnis habitus, qui acquiritur per cognitionem dependentem à præmissis, quæ sunt conclusiones scientiæ subalternantis sine scientia subalternante, est habitus acquisitus per cognitionem, quæ non est scientia: ergo non potest habitus scientificus subalternatus absque scientia subalternante haberi.

Posset breuius probari hæc pars hoc modo: eatenus scientia habitualis subalternata posset haberi absque subalternante, quatenus scientia actualis subalternata posset haberi absque subalternante: sed hoc nequit fieri, ut patet ex probatione primæ partis, ergo, &c.

Confirmatur secundo: Ille qui concludit in Medicina quod contraria contrariis curantur, ex eo, quod contraria à contrariis expellantur ab eodem subiecto, vel cognoscit euidenter illud antecedens, quod scilicet contraria se mutuo expellant, vel non cognoscit illud euidenter, sed solum cognoscit illud probabiliter, aut per opinionem, aut per fidem. Si dicatur primum, iam habet scientiam actualem physicam, quæ sola, ut supponitur, illud euidenter cognosci potest. Si dicatur secundum, ergo non habet scientiam certam, & euidentem de conclusione, quia im-

possibile est quod conclusio sit euidentior præmissis, & consequenter quamuis possit dici habere cognitionem subalternatam, tamē non potest dici quod illa cognitio sit vera scientia. Quæ sane probatio mihi videtur convincere conclusionem.

65. Fundamentum potissimum Thomistarum proponitur à Complutensibus supra; summa eius consistit in hoc, quod ratio substantialis scientiæ attendatur penes certitudinem, quæ intellectus adhæret scibili, neque requiritur quod actu habeat euidentiam, sed sufficit quod ex natura sua postulet illam habere: sed aliquis potest certo assentiri conclusioni subalternatæ absque scientia subalternante de præmissis, modo credat absque formidine illas præmissas esse veras, sicut potest optime cōtingere, quandoquidem credimus multa absque formidine, ut fuisse olim Iulium Cæsarem, Alexandrum Magnum, & similia, quæ non sunt nobis euidentia, & in casu nostro Medicus posset sic credere Physico dicenti quod contraria expellat contraria: ergo potest quis assentiri certo, & consequenter scientiæ conclusioni subalternatæ absque scientia subalternante, & potest per plures similes actus acquirere habitum, qui sit scientia habitualis subalternata, absque subalternante, qui habitus, & actus non habebunt quidem euidentiam actualiter, sed postulant illam habere.

Confirmant autem hanc doctrinam ex Nazario, quia assentiens conclusioni subalternatæ credit habenti scientiam subalternantem non ut homo, sed ut habens talem scientiam, & ideo habet firmitatem, quæ habitui scientifico in deducendo sufficit: maxime, inquit, cum talis habitus sit valde imperfectus, & fides non concurrat ad illum in virtute propria, sed in virtute scientiæ subalternatæ, cuius defectum supplet.

Confirmant præterea, quia assensus conclusionis subalternatæ per se, & ex specie sua petit procedere à scientia subalternante; quando verò procedit à fide, est quasi per accidens ob defectum subalternantis, cuius loco substituitur, & virtute cuius operatur fides: ergo assensus ille non participat obscuritatem, & consequenter nihil deest ipsi ad rationem scientiæ.

66. In hoc fundamento plurima displicent, ex quibus insufficiencia eius constabit. Displicet primo quod dicat sufficere ad scientiam certitudinem, & non requiri actualem euidentiam, modo exigatur talis euidentia; nam si sufficeret certitudo, fides saltem diuina, quæ summam habet certitudinem, esset scientia, maxime in sententia, quæ asserit eam esse discursuam, quod tamen à nemine asseritur; & quod hi authores supponunt, Theologiam nostram esse scientiam, est falsum omnino, ut suo loco probabitur. Deinde non requiritur ad scientiam euidentiam actualem, sed sufficere exigentiam connaturalem eius, gratis asseritur, præterea, & præcipue falsum est, quod supponunt, nimirum assensum conclusionis subalternatæ innixum præmissis creditis exigere euidentiam connaturaliter, licet eam per accidens non habeat: nam ille assensus dicit dependentiam essentialē ad præmissas creditas: sed assensus sic dependens nequit etiam de potentia absoluta esse euidentis, sicut nequit assensus probabilis esse euidentis, & assensus euidentis esse probabilis: ergo non exigit ille assensus euidentiam connaturaliter, sed potius exigit non habere euidentiam.

Et si dicatur illum assensum eiusdem esse speciei cum assensu eiusdem conclusionis procedente à præmissis cognitio per scientiam subalternantem: Dico etiam hoc falsum: sunt enim tam distincti, quam duo assensus, quorum vnus haberetur ex præmissis clare, & certe cognitio, alter vero ex iisdem præmissis cognitio tantum probabiliter, qui sunt sine dubio distinctæ speciei. Ex quo corrumpitur totum fundamentum, cuius vis erat, quod assensus ille, quandoquidē esset certus, & exigeret euidentiam, esset scientificus.

67. Displicet secundo quod asserunt assensum illi conclusionis subalternatæ, innixum præmissis creditis, esse certum certitudine sufficienti ad scientiam proprie dictam; quia licet quis possit per fidem humanam credere aliquid certo certitudine morali, non tamē certitudine physica, aut metaphysica, quia non obstante quacumque certitudine habita

Non potest haberi scientia subalternata absque subalternante.

Assensus deductus ex præmissis de fide non exigit euidentiam nec certitudinem.

Non sufficit certitudo moralis ad scientiam.

habita de re aliqua per fidē humanā potest intellectus formare discursum, quo conuincatur ad iudicandū possibile esse oppositū absolute, & simpliciter: sed certitudo moralis nō sufficit ad sciētiā strictā, de qua hic agimus, ergo assensus ille non habet certitudinem sufficientem ad scientiam.

Confirmatur : si assensus ille habet certitudinem sufficientem ad scientiam, ergo actus ille fidei certus, cui innitur, habet certitudinem sufficientē ad intellectum principiorum, à paritate rationis: sed hoc est absurdum: ergo & illud vnde sequitur.

68. *Displicet tertio*, quod asserūt assentiēte cōclusioni subalternatæ sine sciētia subalternatæ. v.g. Musicū, qui nō sit Arithmeticus, assentiēte alicui cōclusioni musicæ depēdēti à præmissis demonstratis in Arithmetica, credere Arithmetico, non quia homo quomodocunq; sed quia est sciens Arithmeticam; quasi hinc fides habita ipsi sortiretur certitudinē. Hoc in quā omnino displicet, quia etiam si, quod magis est, cognosceretur certō, & euidenter esse sciēs, quod difficulter cōtingere potest, tamen adhuc dependet ab autoritate humana ipsius præcise qua humana, an quod diceret, esset verū: necne; posset. n. quātūvis esset sciēs, proponere aliquid, tanquā à se scitū, quod reuera non esset scitum ab ipso; imo & quod haberetur ab ipso met pro falso: ergo quod ipse proponat rem scitā ab ipso met, nō cōstat audienti, aut discenti alio modo quā propter autoritatē humanā ipsi incertā, quæ quia fallibilis, & incerta est, propterea incertū erit, an illa res proposita ab ipso sit scita: ergo fides innixa tali autoritati erit incerta, quemadmodū esset illa, quæ haberetur ipsi, etiā si nō esset Arithmeticus.

Confirmatur hoc, quia supponamus Thomistam proponere alicui illa scientia nō prædico, quod ipse sciat tā bene materiā primā non posse existere sine forma aliqua, quā cōtraria expelli à contrariis; is, cui hoc proponitur, æqualem habet certitudinem de vtraque propositione, & æque credit illi ut physico: sed certum est quod non possit esse certus de prima propositione certitudine vlla sufficienti ad scientiam: ergo nec de secūda; & consequenter si inferat ex secunda propositione hanc conclusionem medicam, quod contrariis contraria sint curāda, cōclusio nō poterit ipsi esse certa certitudine vlla sufficienti ad scientiam magis, quā esset ipsi certa cōclusio deducta ex altera illa propositione de materia prima.

69. *Displicet quarto*, quod dicunt habitū fidei nō in virtute sua cōcurrere ad assensū conclusionis subalternatæ, sed in virtute sciētiæ subalternatæ: *Primo* quia sic posset quis dicere, quod omnis opinio, cuius saltē obiectum esset reuera à parte rei verū, haberet certitudinē, non quidē à se formaliter, sed à sciētia illa, quæ ab aliis haberetur de illa re, in cuius sciētiā virtutē influeret illa opinio. Quemadmodum. n. fides de se incerta potest influere certitudinē in virtute sciētiæ, nō habitū ab ipso credente; cur opinio similiter facere non posset: *Deinde* fides quæ est in vno, non potest accipere virtutē à sciētiā, quæ est in alio, nec potest quis explicare qua ratione ab ipsa virtutē acciperet. Et sane id imaginari mihi videtur valde chymericū, & excogitatū mere ad euadendam difficultatē, quā tamē non euadit apud vllū, qui vel leuē fecerit reflexionē. *Præterea*, quamuis demus quod accipiat aliquam virtutē ab illa sciētiā, nō tamē virtutē, quæ faciat intellectū certū, quādoquidē possit dubitare, an alter haberet scientiā, & an, supposito quod eā habeat, proponat rē à se scitā potius, quā rē ignoratā, aut falsā.

70. Ex his breuiter colligitur, assensū cōclusionis subalternatæ, habitum absq; scientia subalternatæ, nec habere certitudinē, nec euidentiā sufficientē ad scientiam strictā, nec exigere alterutrā ex ipsis habere: nec procedere in virtute sciētiæ ab habitu fidei. *Et per hoc patet* ad duas confirmationes supra adductas pro aduersariis.

Contra quorū secundam potest præterea virgeri, quod conclusio cōtradicat doctrinæ positæ in fundamēto; nā in fundamēto supponit quod assensus cōclusionis subalternatæ absq; sciētiā subalternatæ non sit actus euidēs, sed conclusio cōfirmationis secūda est, quod non sit actus obscurus: ergo debet esse actus euidēs, inter. n. as-

sensum euidentem actū, & obscurum actū non datur medium, ut patet.

Alio modo proponit Ioannes à S. Thoma fundamētū sentētiæ Thomisticæ nostræ cōclusioni oppositæ. Probat, ergo habitū illū, quo inclinamur ad assensū subalternatū esse scientiā absq; scientia subalternatæ, quia petit ex natura sua esse cōtinuatus cū sciētiā subalternatæ: vnde quandoquidem esset scientia, quādo cōtinuaretur absq; productione noui habitus subalternati, etiā quādo nō est cōtinuatus, erit sciētiā, licet nō habeat tū statū perfectū, nec possit facere intellectū certū & euidentē actū formaliter, sed solū radicaliter. Et fortassis hoc est, quod alii Thomistæ volūt dicere, quādo asserūt quod assensus cōclusionis subalternatæ petat & exigat provenire à sciētiā subalternatæ, quia petit procedere ab habitu, qui exigit cōnaturaliter cōtinuari cum subalternatæ.

71. *Hac etiam doctrina* facile impugnari potest ex dictis contra *Cōplures*: quia falsum est quod habitus ille, quo inclinamur ad assentiendum conclusioni depēdēti à præmissis creditis aut cognitis probabiliter, petat cōtinuari cum scientia subalternatæ de iisdē præmissis: imo si vera est sententia Thomistarū multorum, quod nequeat habitus fidei, & sciētiæ esse simul de eodem obiecto, non poterit ille habitus simul cū sciētiā subalternatæ cōtinuari, quia ille habitus dependet ab habitu fidei, quo creditur præmissis, & cōsequēter quādo quidē ille habitus fidei in hac sententia nequeat esse cum habitu scientifico subalternatæ de iisdē præmissis; nequit habitus conclusionis ab illo dependens stare simul cum eodem habitu scientifico subalternatæ.

Confirmatur, quia habitus ille cōclusionis subordinatæ acquiritur per actus specie distinctos ab actibus, qui versarentur circa eandē conclusionē cū dependentia ab habitu subalternatæ; & nequit inclinare ad actus depēdētes ab habitu subordinatæ; ergo nō petit continuari cū habitu subalternatæ. Consequētia est euidēs, quia ideo peteret cōtinuari, ut posset cōcurrere ad actus dependentes à subalternatæ. Probatur antecedens, quia acquiritur per actus depēdētes à præmissis creditis, & limitatur ad tales actus: sed actus dependentes à præmissis creditis sūt distinctissimæ speciei ab actibus dependentibus à præmissis cognitis euidenter, aliā opinio, & fides nō distinguerētur specie à sciētiā: ergo habitus ille acquiritur per actū specie distinctos, & nequit cōsequēter inclinare ad actus procedētes à sciētiā subalternatæ.

In hoc autem deceptus videtur dictus author, quod existimauerit per eundē habitum, quē aliquis acquisiuit absq; scientia subalternatæ, cum acquisita deinde subalternatæ scientia, simul cum illa subalternatæ scientia elicere actum scientificum circa conclusionē subalternatā. Non ita autē contingit, sed quādo acquirit habitum subalternatæ, & eo mediante assentitur cōclusioni subalternatæ, acquirit nouum habitum circa conclusionē illam subalternatam, qui habitus est scientificus, & distinctissimæ rationis ab habitu, quo ante acquisitā scientiam subalternatā facilitabatur ad assentiendū eīdem conclusioni cum dependentia à præmissis iisdē, ut fide aut opinione cognitis; quod mihi tā clarū videtur ut mirū videatur posse in dubiū verti, re bene examinata.

Q V Æ S T I O V.

Verum detur habitus scientificus, & in quo consistat.

72. *P* Et habitum scientificum seu scientiam habitualem, intelligimus hic aliquid, quod faciliat intellectū ad hoc, ut possit quando liberet voluntati, expedire, & celeriter, ac sine difficultate habere actum scientiæ.

C O N C L V S I O I.

Datur habitus scientificus. Hæc est cōmuniissima cum Philosopho 2. Ethicor. 1. & 3. Ethic. 5. contra eos autores paucos, qui vniuersaliter negant habitus, *Probat* tur experientia, qua constat nos, quo sapius demonstramus aliquam conclusionem, reddi faciliores ad illā demonstrandam, & cognoscendam conclusionē eius sciētificæ: ergo datur aliquod principiū vnde provenit huiusmodi facilitas; sed illud est, quod intelligimus nomine habitus scientifici: ergo datur habitus scientificus.

Ce Dicitur

Datur habitus scientificus.